

Innst. 75 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:109 S (2015–2016)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen om endring i straffeprosessloven om bruk av elektronisk soning

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen fremmet 15. juni 2016 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget der grunnlaget for bruk av EK utvides, slik at flere kan komme inn under ordningen, og at EK kan benyttes som varetektssurrogat.
2. Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak der man har vurdert endringer i straffelovgivningen for personer som tas av politiet for bruk og besittelse av narkotika, i retning av mer behandling, tett oppfølging og mindre bruk av fengsel.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lise Wiik, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf

Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, mener elektronisk kontroll (EK) kan være en egnet soningsform for mindre alvorlig kriminalitet.

Komiteen viser til at EK ble gjort landsdekkende i 2014. Samtidig ble det etter forslag fra regjeringen bevilget midler til å utvide ordningen med 105 plasser. Samlet kapasitet er om lag 350 plasser. Den samlede kapasitetsutnyttelsen var i 2015 på 90 pst.

Komiteen konstaterer at Justis- og beredskapsdepartementet for tiden utreder om ordningen med elektronisk kontroll skal utvides til flere målgrupper, herunder hvilke konsekvenser dette kan ha for behovet for fengselsplasser.

Komiteen mener en generell utvidelse av målgruppen for EK bør drøftes i forbindelse med denne utredningen. Komiteen viser i denne sammenheng til Meld. St. 12 (2014–2015), der det fremkommer at gjennomsnittlig årskostnad for en soningsplass for EK ble beregnet til 380 000 kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at bruk av elektronisk soning som varetektssurrogat ble vedtatt under den rød-grønne regjeringen. Dette til tross for at flere høringsinstanser var kritiske, deriblant Riksadvokaten, fordi det ikke ville ivareta formålet med varetektsfengsling. Flertallet viser til at det nye stortingsflertallet opphevet elektronisk soning som varetektssurrogat.

Komiteen er positiv til at bruken av EK benyttes i større grad i saker om bruk og besittelse av narkotika. Komiteen er enig i at langvarig narkomane har et større behov for behandling, oppfølging og hjelp, fremfor å straffes med fengsel.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget på egnet måte med en vurdering av det samlede straffereaksjons- og behandlingstilbudet for tunge narkotikamisbrukere, og om innretningen av disse bør endres.»

Komiteen viser til at regjeringen har økt kapasiteten innen rusbehandling og gjeninnført «den gylne regel». Regelen går ut på at rusbehandling og psykisk helsevern hver for seg skal ha en høyere årlig vekst, enn innen somatikken. Komiteen konstaterer at regjeringen og samarbeidspartiene har lagt frem en opptrappingsplan for rusfeltet der et enstemmig storting ga sin tilslutning til et historisk løft på rusfeltet på 2, 4 mrd. kroner frem til 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at ett av de fem hovedmålene med opptrappingsplanen for rusfeltet var å utvikle og øke bruken av alternative straffereaksjoner og straffegjennomføringsformer. Flertallet viser til Innst. 240 S (2015–2016), hvor flertallet bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre uttalte følgende:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at daværende justisminister Odd Einar Dørum i 2005 sørget for at det ble innført forsøksordninger med Narkotikaprogram med domstolskontroll i Oslo og Bergen. Flertallet er glad for at dette er en ordning som nå vinner bredere støtte og viser til Stortingets behandling av Venstres Dokument 8:64 S (2014–2015), jf. Innst. 278 S (2014–2015) om nye tiltak for en mer human rusomsorg, der et enstemmig storting støtter opp om at regjeringen skal vurdere å gjøre Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND-programmet) som i dag finnes i Oslo og Bergen, permanent, samt vurdere utvidelse til andre byer. Flertallet er også glad for at et enstemmig storting den gangen ba regjeringen gjennomføre en sammenstilling av bruk og erfaringer med henholdsvis Narkotikaprogram med domstolskontroll, ruskontrakter i kommuner og politidistriktene, og bruk av konfliktråd i friomsorgen med tanke på videre utvikling av behandlingsrettede kontrakter som alternativ til tradisjonell soning for ruspasienter. Flertallet har stor tro på alternativ behandling fremfor straff, særlig overfor unge rusavhengige der det kan være gode sjanser for en god rehabilitering, men også overfor mennesker med et omfattende narkotikaproblem. Flertallet mener dette er et svært viktig skritt på veien mot en mer human rusomsorg, og som i større grad enn tidligere vil gjøre at rusavhengighet anerkjennes som en sykdom og møtes med sosialfaglige virkemidler og behandling, fremfor straff. Flertallet mener fengselsstraff i mange tilfeller gjør veien tilbake til et normalt liv mye lengre, noe verken den rusavhengige eller samfunnet er tjent med.»

Komiteen viser til at regjeringen og samarbeidspartiene har styrket tilbudet ved Ila fengsel og forvaringsanstalt for innsatte med psykiske lidelser med 10 mill. kroner per år. Komiteen konstaterer at midlene har bidratt til at Ila fengsel og forvaringsanstalt har økt bemanningen for å følge opp denne gruppen innsatte.

Komiteen registrerer at ordningen «narkotika-program med domstolskontroll» har blitt landsdekkende. Det vil gjøre det mulig for domstolene over hele landet å idømme denne straffereaksjonen til rusmisbrukere som tidligere ble dømt til ubetinget fengselsstraff. Komiteen mener det er viktig at det skal være mulig for flere å gjennomføre fengselsstraffen i behandlingsinstitusjon, etter straffegjennomføringsloven § 12. Komiteen registrerer at flere gjennomførte slik soning i 2015 enn tidligere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til statsrådets svar av 14. oktober 2016 og er glade for at regjeringen nå vil følge opp utvidelse av bruken av Elektronisk kontroll (EK). Disse medlemmer har fremmet forslag om slik utvidelse i flere omganger i Stortinget denne perioden, men har ikke fått flertallets tilslutning.

Disse medlemmer registrerer også at statsråden viser til regjeringserklæringen og samarbeidsavtalen. Disse medlemmer er kjent med at Høyre i sitt forslag til programarbeid går ut over Arbeiderpartiets forslag i dette dokumentet. Disse medlemmer er likevel tilfredse med statsrådets konklusjon om at han ikke vil utelukke å prøve nye grep.

Disse medlemmer er utålmodige innenfor dette feltet og mener at man bør starte arbeidet med å utrede dette nå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget der grunnlaget for bruk av EK utvides, slik at flere kan komme inn under ordningen, og at EK kan benyttes som varetektssurrogat.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak der man har vurdert endringer i straffelovgivningen for personer som tas av politiet for bruk og besittelse av narkotika, i retning av mer behandling, tett oppfølging og mindre bruk av fengsel.»

Forslag fra mindretall**Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:***Forslag 1*

Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget der grunnlaget for bruk av EK utvides, slik at flere kan komme inn under ordningen, og at EK kan benyttes som varetektssurrogat.

Forslag fra Arbeiderpartiet:*Forslag 2*

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak der man har vurdert endringer i straffelovgivningen for personer som tas av politiet for bruk og besittelse av narkotika, i retning av mer behandling, tett oppfølging og mindre bruk av fengsel.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:**I**

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget på egnet måte med en vurdering av det samlede straffereaksjons- og behandlingstilbudet for tunge narkotikamisbrukere, og om innretningen av disse bør endres.

II

Dokument 8:109 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen om endring i straffeprosessloven om bruk av elektronisk soning – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 15. november 2016

Hadia Tajik

leder

Jan Arild Ellingsen

ordfører

